

5. Коуз Р. Фирма, рынок и право : монография [Текст] / Р. Коуз ; пер. с англ. Б. Пинскера ; науч. ред. Р. Капелюшников. – М. : Дело, 1993. – 193 с.
6. Политическая экономия : учебник. Т. 2 : Социализм – первая фаза коммунистического способа производства [Текст] / [А. М. Румянцев, О. Т. Богомолов, Т. С. Хачатуров и др.] ; под ред. М. И. Волкова. – М. : Политиздат, 1982. – 560 с.
7. Фуруботн Э. Институты и экономическая теория: достижения новой институцион. экон. теории [Текст] / Эрик Г. Фуруботн, Рудольф Рихтер ; пер. с англ. под ред. В. С. Каткало, Н. П. Дроздовой. С.Пб. : Изд. дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. – 701 с.
8. Трейси М. Сельское хозяйство и продовольствие в экономике развитых стран: введение. в теорию, практику и политику [Текст] / Майкл Трейси ; пер. с англ. В. А. Макеева ; под ред. А. Г. Слуцкого. – С. Пб.: Экон. шк., 1995. – 431 с.

References

1. Aristotle. *Politika. Works*. Moscow: Mysl', 1983. Print.
2. See also the commentary of Z. Mikelandze in vol. 2 of Aristotle, *Sochineniya*. Moscow: Mysl', 1978. Print.
3. Borschuk, Yevhen, and Volodymyr Zagorskiy. "Conception of steady development and problem of optimization of the ekologo-ekonomichnikh systems" *Regional economy* 3. (2005): 113–119. Print.
4. Vol'ska, Angeliya. "In relation to the problems of the use of the landed resources in Ukraine" *Innovative economy* 1(39) (2013): 25–27. Print.
5. Kouz, Ronald. *Firm, market and right. Monograph*. Moscow: Delo, 1993. Print.
6. Rumjansev, Aleksey, Oleg Bogomolov, and Tigran Khachaturov. *Political economy. Textbook*. Vol. 2. Moscow: Politizdat, 1982. Print.
7. Furubotn, Eric, and Rudolf Richter. *Institutes and economic theory: achievements of new economic of theory*. Sankt-Petersburg: A publ. is a house of S.- Petersb. state university, 2005. Print.
8. Treysi, Michael. *Agriculture and food are in the economy of the developed countries : entering in a theory, practice and politics*. Sankt-Petersburg: Economic school, 1995. Print.

Рецензенти:

Ткачук І.Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника";

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника".

УДК 336-053.81

ББК 65.012.63

Солоджук Т.В.

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника",
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,
тел.: 0676031771,
e-mail: tania-solodguk@mail.ru

Анотація. У статті розкрито сутність і схематично відображено фінансовий механізм соціального захисту молоді в Україні. Детально розглянуто його основні елементи: фінансові методи, важелі, інструменти та джерела фінансових ресурсів. Під дією всіх елементів фінансового механізму та організаційного, нормативного, правового, інформаційного його забезпечення фінансові ресурси спрямовуються на соціальний захист молоді. Основним результатом його функціонування є формування людського капіталу, що включає в себе сукупність продуктивних здібностей, особистих рис і мотивацій молодого індивіда, які можуть бути використані в економічній діяльності, сприяють зростанню продуктивності праці, доходів свого власника і, як результат, національного доходу.

Ключові слова: молодь, соціальний захист молоді, фінансовий механізм соціального захисту молоді, методи фінансового механізму, фінансові важелі, інструменти, людський капітал.

Annotation. The article considers the essence and schematically displayed financial mechanism of social protection of the young people in Ukraine. Considered in detail the fundamental elements of financial methods, levers, tools and sources for financial resources. Under the action of all elements of the financial mechanism and institutional, regulatory, legal, information support, financial resources are spent for social protection of youth. The main result is the formation of human capital, which includes the set of productive abilities, personal qualities and motivation of the young individual, that can be used in economic activities, contribute to the growth of labour productivity, income for its owner and as a result, the national income.

Keywords: youth, social defence of young people, financial mechanism of social defence of young people, methods of financial mechanism, financial leverages, instruments, human capital.

Вступ. Ефективність системи та рівень соціального захисту населення в цілому й молоді зокрема залежать від якісного фінансового забезпечення, яке є складовою фінансового механізму. Оскільки в кожній країні державні програми мають тенденцію кількісно зростати швидше, ніж фінансові ресурси для їхнього фінансового забезпечення, то значна частина соціальних гарантій залишається нереалізованою. Тому держава не може охопити соціальним захистом усе населення, а соціальний захист у вигляді матеріальної допомоги вона спрямовує на його найбільш соціально вразливі групи.

Фінансове забезпечення системи соціального захисту молоді в Україні належить до актуальних і водночас малодосліджених тем. Питання сутності “фінансового механізму” досліджували В.Журавська, О.П.Кириленко, М.І.Крупка, В.М.Опарін, О.Романенко, В.М.Федосов та інші. Проте питання дослідження фінансового механізму соціального захисту саме молодих громадян залишається відкритим.

Постановка завдання. Опираючись на дослідження вченими економічної сутності фінансового механізму, змоделювати фінансовий механізм соціального захисту молоді, у якому відобразити не лише його складові елементи, а й показати, які вихідні результати одержить держава при належному його функціонуванні.

Результати. Фінансовий механізм соціального захисту молодих громадян є комплексом методичних, організаційних, правових положень і заходів, що визначають функціонування фінансів у сфері соціального захисту молоді та їх вплив на відповідні процеси. Він містить певні обов’язкові елементи: фінансові методи (бюджетне фінансування, страхування, інвестування, субсидювання, програмно-цільове фінансування), фінансові важелі (нормативи, ліміти, резерви, стимули, санкції), інструменти та діє на підставі нормативно-правового забезпечення.

Підсистемами фінансового механізму є: фінансове забезпечення, фінансове регулювання, фінансове планування, фінансовий контроль. Вони формуються під впливом фінансової політики щодо соціального захисту молоді й перебувають у тісному зв’язку одна з одною. Фінансові відносини в рамках кожної з них регулюються нормативно-правовою базою.

Фінансові нормативи характеризують певний рівень забезпечення видатків на програми та заходи у сфері соціального захисту молоді, що сприятимуть підвищенню рівня її добробуту й нейтралізації негативних факторів, які впливають на нього.

Відповідно до Закону України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, розраховуються такі види нормативів витрат (фінансування):

1. Нормативи фінансування поточних витрат на одного мешканця, а для окремих видів соціальних послуг – на одну особу, яка підлягає цьому виду обслуговування.

2. Нормативи фінансування поточних витрат на утримання мережі закладів охорони здоров'я, освіти, підприємств, організацій, установ соціально-культурного, житлово-комунального та побутового обслуговування.

3. Нормативи державних капітальних вкладень на будівництво мережі вищезгаданих закладів [1].

Ці нормативи встановлюються під час прийняття Закону України про Державний бюджет України на поточний рік, а також під час формування бюджетів соціальних фондів. Нормативи коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів, що спрямовуються на покриття витрат підприємств, установ й організацій соціально-культурного, житлово-комунального та побутового обслуговування, які не покриваються виплатами населення, визначаються окремо.

Поняття “нормативи” перебуває в тісному зв'язку з поняттями “соціальні стандарти” і “соціальні гарантії”. Адже, відповідно до Закону України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, державні соціальні стандарти – це встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми й нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантії [1].

Наказом Міністерства праці та соціальної політики від 17 червня 2002 року затверджено Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів, у якому подано їх перелік у деяких сферах економіки, визначено центральні та місцеві органи влади, які є відповідальними за їх розробку, виконання, здійснення моніторингу їх застосування.

Об'єктами класифікації є державні соціальні стандарти й нормативи у сферах доходів населення, соціального обслуговування, житлово-комунального, транспортного, побутового обслуговування та зв'язку, охорони здоров'я, забезпечення навчальними закладами, обслуговування закладами культури, фізичної культури та спорту, торгівлі й громадського харчування, соціальної роботи з дітьми, молоддю та різними категоріями сімей.

Що стосується соціального захисту молоді, то можна виокремити такі групи стандартів, норм і нормативів.

1. Державні соціальні стандарти у сфері доходів населення, що включають у себе розрахунок розмірів прожиткового мінімуму для членів усіх демографічних груп.

2. Державні соціальні нормативи у сфері соціального обслуговування, що містять:
- перелік житлово-комунальних, соціально-побутових, психологічних, соціально-педагогічних, медико-соціальних і соціально-реабілітаційних, соціально-економічних, юридичних та інформаційних послуг, які надають заклади соціального обслуговування;
  - норми харчування, забезпечення непродовольчими товарами, норми видачі та строки використання одягу, інвентарю, миючих і обробних засобів та інші, які визначаються для закладів системи соціального захисту;
  - нормативи організації діяльності притулків для неповнолітніх: перелік соціальних послуг, нормативи харчування, матеріального забезпечення, оснащення інвентарем й обладнанням.

3. Державні соціальні стандарти та нормативи здійснення соціальної роботи з дітьми, молоддю й різними категоріями сімей, що включають у себе: нормативи проведення соціальної роботи з дітьми та молоддю, нормативи поточних і капітальних витрат на утримання центрів соціальних служб для молоді, перелік соціальних послуг, які вони надають.

4. Соціальні норми житла та нормативи користування житлово-комунальними послугами, щодо оплати яких держава встановлює субсидії малозабезпеченим громадянам.

5. Нормативи санаторно-курортного забезпечення за різними видами захворювань [2].

Проте ринок соціальних послуг не розвивається динамічно, оскільки громадські та приватні постачальники не зацікавлені в їх наданні, а діючі соціальні стандарти далекі від сучасних економічних реалій і застосовуються без урахування економічних можливостей держави.

Проблема розробки соціальних стандартів є однією з основних у проведенні ефективної політики соціального захисту. Крім того, у жодному законодавчому акті не визначено таких понять, як “стандарти у сфері надання соціальних послуг”, “стандарти якості надання соціальних послуг”, “управління якістю соціальних послуг” тощо [3, с.6].

Тим часом соціальні стандарти є визначальними для забезпечення потреб людини в матеріальних благах і послугах, а також для визначення обсягу фінансових ресурсів, що спрямовуються на відповідні цілі.

Державні соціальні гарантії, стандарти й нормативи є базою для розрахунку видатків на соціальні цілі та формування на їх основі бюджетів усіх рівнів і соціальних фондів, міжбюджетних відносин, розробки загальнодержавних і місцевих програм економічного й соціального розвитку.

Фінансові резерви – це грошові ресурси, які відкладаються державою, юридичними особами чи домогосподарствами для забезпечення непередбачених витрат і спеціальних потреб. Вони спрямовуються на забезпечення стабільного виконання бюджетів, фінансування витрат галузевого значення, надання тимчасової фінансової допомоги, здійснення витрат, потреба в яких виникає в процесі господарської діяльності, покриття збитків від нещасних випадків [4, с.821].

Фінансове резервування відбувається на всіх рівнях економічної системи. На рівні домогосподарств фінансовими резервами, по суті, виступають заощадження [5, с.214], тому їх слід розглядати як одне з джерел соціального захисту молоді. Під час складання Державного бюджету обов’язково має передбачатися резервний фонд (макрорівень), рішення про його створення в бюджеті АР Крим чи місцевому бюджеті приймає Верховна Рада АР Крим чи відповідна місцева рада. Його розмір становить до 1% обсягу видатків такого бюджету [6]. Для забезпечення фінансової стабільності Фондів загальнообов’язкового соціального страхування утворюється резерв страхових коштів у сумі, необхідній для фінансування всіх видів матеріального забезпечення в розрахунку не менш як на п’ять календарних днів [7].

До елементів фінансового механізму соціального захисту молоді належать також фінансові стимули, як-от: бюджетні кредити, податкові канікули, надання фінансової підтримки та допомоги, відстрочка податкових платежів, пільги в оподаткуванні або можливість надання податкового кредиту платникам податку на доходи фізичних осіб.

На практиці ліміти застосовуються при визначенні максимального розміру заробітної плати, з якої сплачується єдиний соціальний внесок. Він дорівнює сімнадцяти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб [8], установленого законодавством на момент такого нарахування. Це, у свою чергу, обмежує розміри соціальних допомог, які виплачуються за рахунок такого внеску або за рахунок бюджетних коштів (для незастрахованих осіб).

У традиційному розумінні пільга – це передбачене законодавством повне або часткове звільнення певних категорій громадян від виконання обов’язку або надання додаткових прав, винагорода за якусь заслугу, дії, вчинок, що виокремлюють людину з-поміж інших.

Підставами для їх надання можуть бути: професійно-виробнича діяльність або настання соціального ризику, тобто обставини, унаслідок яких громадяни можуть тимчасово чи назавжди втратити засоби до існування і потребують з боку держави матеріальної підтримки або соціальних послуг. Але джерелом будь-яких державних пільг і виплат громадянам, урешті-решт, є економічна діяльність і кошти того ж населення, тому держава може забезпечувати лише основні соціальні гарантії, бо неможливо до нескінченності збільшувати тягар оподаткування.

Оскільки перелік соціальних ризиків для молодих громадян є значно ширшим у порівнянні з іншими категоріями населення, то, крім загальних пільг, якими користуються інші громадяни України, є спеціальні, передбачені суто для молоді частини населення. До них можна віднести бюджетні та податкові кредити, пільги при одержанні першого робочого місця, надання фінансової підтримки й допомоги, пільги в оподаткуванні тощо. Деякі з них мають нормативний характер і рідко знаходять практичне застосування.

Серед пільг, які повинні надаватися молодим спеціалістам (випускникам вузів, які працюють за першим місцем роботи не більше трьох років), виокремлюють такі:

- при прийнятті на роботу молодих спеціалістів після закінчення вищих навчальних і професійних навчально-виховних закладів не встановлюється випробування;
- державою гарантується, на підставі посвідчення про направлення на роботу, працевлаштування за фахом на період не менше двох років молодим спеціалістам, які навчалися в державних навчальних закладах і потреба в яких раніше була заявлена підприємствами [9; 10];
- надання дотації роботодавцю на покриття витрат на заробітну плату за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття для забезпечення зайнятості прийнятих з дотацією осіб. Це передбачає працевлаштування молоді на період не менше двох років, інакше надана дотація має бути повернута роботодавцем у повному обсязі [11].

Питання необхідності застосування в Україні пільг є досить суперечливим. Це спричинено їхньою кількістю та надмірною кількістю одержувачів. А ступінь користування ними показує, що вони не виконують свого основного завдання – підтримки соціально незахищених категорій населення. Загалом своє право на ті чи інші пільги використовують тільки 43% населення, з них лише 30% громадян дійсно потребують цих пільг [12, с.6].

Наприклад, при сплаті податку на доходи фізичних осіб до складу податкового кредиту можуть бути включені такі види витрат:

1. Частина суми відсотків, сплачених за користування іпотечним житловим кредитом.

2. Суми коштів або вартість майна, передані у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям, зареєстрованим в Україні.

3. Витрати на навчання у вітчизняному навчальному закладі середньої професійної або вищої форм навчання платника податків чи члена його сім'ї першого ступеня споріднення у розмірі, що дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

4. Сума витрат на компенсацію вартості платних послуг з лікування платника податків або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, у тому числі на придбання ліків, крім випадків, коли немає медичних показань до здійснення тих чи інших видів операцій.

5. Сума витрат на оплату допоміжних репродуктивних технологій, але не більше третини доходу у вигляді заробітної плати за звітний податковий рік.

6. Сума витрат з оплати вартості державних послуг, включаючи сплату державного мита при усиновленні дитини.

7. Сума коштів, сплачених платником податку у зв'язку з переобладнанням належного йому транспортного засобу з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизеля, стиснутого або скрапленого газу, інших видів палива.

8. Суми витрат, понесених платником податків на сплату витрат на будівництво (придбання) доступного житла, у тому числі на погашення пільгового іпотечного житлового кредиту, наданого на такі цілі, і відсотків за ним [13].

Фінансові стимули на політику соціального захисту молоді впливають опосередковано, проте вони можуть бути дієвим важелем фінансового механізму.

Фінансові санкції при реалізації політики соціального захисту передбачають відповідальність за несвоєчасну чи неповну сплату податків і страхового внеску, порушення порядку їх нарахування та обчислення, подання недостовірної інформації, нецільове використання бюджетних коштів. До фінансових санкцій у цій сфері включаємо сплату пені, прострочених чи виплачених не в повному обсязі платежів, відміну наданих пільг, призупинення бюджетного фінансування тощо.

Фінансування соціальних витрат в Україні здійснюється не тільки за рахунок бюджетних надходжень, а й за рахунок накопичених страхових внесків (соціальні виплати з фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування), коштів юридичних осіб, домогосподарств. Для фінансування заходів політики соціального захисту паралельно можуть використовуватися декілька джерел. Причому залучення підприємствами, установами, організаціями соціально-культурного, житлово-комунального, побутового обслуговування, закладами охорони здоров'я та освіти коштів з додаткових джерел фінансування, не заборонених законом, не є підставою для зменшення бюджетного фінансування відповідно до нормативів.

На нашу думку, незалежно від джерел, фінансові інструменти можуть реалізовуватися у двох формах: матеріального забезпечення і соціальних послуг.

До соціальних послуг включають: соціальну профілактику, соціальне обслуговування, соціальний патронаж, соціальний супровід, соціальну ревізію, соціальну реабілітацію [14, с.4].

Під дією всіх елементів фінансового механізму й організаційного, нормативного, правового, інформаційного його забезпечення фінансові ресурси спрямовуються на соціальний захист молоді. Основним результатом його функціонування є формування людського капіталу, що включає в себе сукупність продуктивних здібностей, особистих рис і мотивацій молодого індивіда, які можуть бути використані в економічній діяльності, сприяють зростанню продуктивності праці, доходів свого власника і, як результат, національного доходу.

Як наслідок, здійснюючи фінансове забезпечення соціального захисту молоді, держава отримує:

- фінансові ресурси, частина яких знову ж таки йде на фінансове забезпечення соціального захисту вже не тільки молодих громадян, а й інших категорій населення;
- інтелектуальні ресурси, що безпосередньо впливають на фінансове регулювання як підсистему фінансового механізму, а також на всі галузі економіки й підвищують конкурентоспроможність держави на світовому рівні;
- трудові ресурси – сприяють розширенню джерел фінансового забезпечення соціального захисту молоді, закладаються в основу механізму соціального самозахисту молоді.

Усі ці процеси схематично відображені на рис. 1.

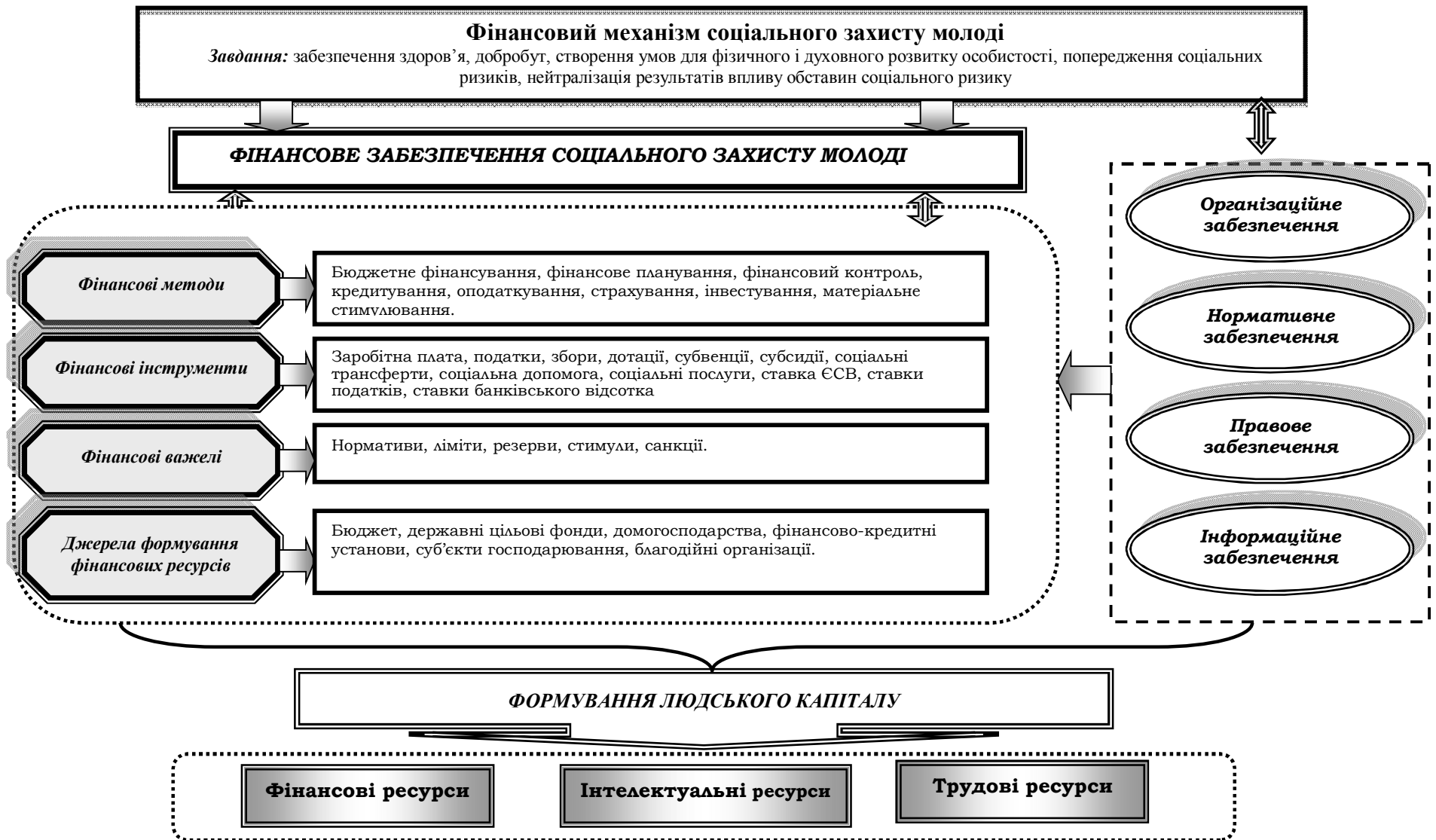

Рис. 1. Фінансовий механізм соціального захисту молоді

Примітка. Складено автором.

Висновки. Вважаємо, що в будь-якому суспільстві молодь є основною соціальною групою, яка формує людський капітал. Цей капітал загалом можна розглядати як економічну категорію, яка характеризує сукупність сформованих і розвинутих унаслідок інвестування продуктивних здібностей, особистих рис і мотивацій індивідів, що перебувають в їхній власності, використовуються в економічній діяльності, сприяють зростанню продуктивності праці й завдяки цьому впливають на зростання доходів свого власника та національного доходу.

Якщо розглядати процес формування людського капіталу з погляду одного індивіда, то він є безперервним і відбувається протягом усього життя. Проте найбільш інтенсивним є його формування в період молодості. Це передбачає певний зв'язок між рівнем одержаної освіти, охорони здоров'я, виробничим досвідом, кваліфікацією, заробітною платою і продуктивністю праці, професіоналізмом, рівнем освіченості населення тощо.

Вважаємо, що першочергову увагу при здійсненні соціального захисту молоді слід приділяти ефективній соціальній профілактиці, яка допоможе запобігти виникненню негативних явищ у житті молодих людей і в перспективі скоротити видатки бюджету та цільових фондів на інші форми соціального захисту. Вона реалізується завдяки економічним, політичним, правовим, медичним, психолого-педагогічним заходам, спрямованим на попередження, локалізацію негативних явищ у соціальному середовищі, і ґрунтується на своєчасному виявленні негативних факторів, що зумовлюють відхилення в психологічному та соціальному розвитку молоді, у її поведінці, стані здоров'я, а також в організації життєдіяльності та дозвілля.

Зважаючи на зазначене вище, завданням фінансового механізму соціального захисту молоді повинно стати забезпечення здоров'я, добробуту, фізичного й духовного розвитку особистості, нейтралізація результатів впливу соціальних ризиків на фінансове становище молодих громадян, попередження їх настання в нормальних умовах життєдіяльності цих громадян.

1. Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” № 2017-14 від 05.10.2000 р. у ред. від 07.04.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів, затверджений Наказом Міністерства праці і соціальної політики України № 293 від 17.06.2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
3. Журавська В. Проблеми формування єдиної системи надання соціальних послуг / В. Журавська // Праця і зарплата. – 2009. – № 39 (667). – С. 6–7.
4. Економічна енциклопедія : у 3 т. / [редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.)]. – К. : Вид. центр “Академія”, 2002. – Т. 3. – 952 с.
5. Михайловська І. М. Організаційні підходи до фінансування соціального захисту населення / І. М. Михайловська, П. П. Антонюк // Збірник наукових праць Національного університету Державної податкової служби України. – 2010. – № 1. – С. 212–217.
6. Бюджетний кодекс України № 2456-17 в ред. від 07.08.2011 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування та витрати, зумовлені похованням” № 2240-14 від 18.01.2001 р. у ред. від 07.11.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
8. Закон України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування” № 2464-IV в ред. від 12.06.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
9. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку надання робочих місць для проходження учнями, слухачами професійно-технічних навчальних закладів виробничого навчання та виробничої практики” від 07.06.1999 р. № 992 в ред. від 06.09.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів, підготовка яких проводилася за державним замовленням” від 27.08.2010 р. № 784 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

11. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України № 82 від 25.02.2008 р. “Про затвердження Порядку та строків надання дотації роботодавцю для забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем” у ред. від 10.08.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0226-08>.
12. Україна. Подолання бідності [Електронний ресурс] : United Nations Development Programme. – Режим доступу : <http://www.undp.org.ua>.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-IV в ред. від 15.08.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
14. Інформаційний та аналітичний звіт щодо діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у 2005 році / [за заг. ред. С. В. Толстоухової]. – К. : Держсоцслужба, 2006. – 52 с.

References

1. Ukraine. The Verkhovna Rada. *On state social standards and state social guarantees 2017-14*, 5. Oct. 2000. *Law of Ukraine*. Web. 07 Apr. 2012.
2. The Ministry of Labour and Social Policy of Ukraine. *State classifier of social standards and regulations 293*, 17.06.2002. Web.
3. Zhuravska, V. “The Issues of creating an integrated system of social services”. *Job and salary* 39 (667) (2009): 6–7. Print.
4. Mocherny, S.V. “Financial Reserves”. *Economica encyclopedia*. 3. Kyiv, 2002. Print.
5. Mikhailovska, I. M., and P. P. Antonyuk. “Organizational approaches to the financing of social protection of the population”. *Collection of scientific works of the National University of State tax service of Ukraine* 1 (2010): 212–217. Print.
6. The Verkhovna Rada. Ukraine. Budget code of Ukraine 2456-17, 08.07.2010 *Law of Ukraine*. Web. 07 August 2011.
7. The Verkhovna Rada, Ukraine. On obligatory state social insurance and expenses arising from the funeral 2240-14, 18.01.2001. *Law of Ukraine*. Web. 07 Nov. 2012.
8. The Verkhovna Rada. Ukraine. On the collection and accounting of the single fee for obligatory state social insurance 2464-IV, 08.07.2010. *Law of Ukraine*. Web. 12 June 2012.
9. Cabinet of Ministers. Ukraine. On approval of provision of workplaces for passing students, students of vocational educational institutions and industrial training 992, 07.06.1999. Resolution. Web. 06 Sept. 2010.
10. Cabinet of Ministers. Ukraine. On approval of the Procedure of employment of graduates of vocational schools, the preparation of which was carried out under the state order” Resolution. 784, 27.08.2010. Web.
11. The Ministry of labour and social policy. Ukraine. On approving the Procedure and terms for granting subsidies to employers to ensure youth who received a higher or vocational education, the first job Order 82, 25.02.2008. Web. 10 Aug. 2012
12. The United Nations. “Ukraine. Overcoming poverty”. Development Programme. Web.
13. Ukraine. The Verkhovna Rada. *Tax code of Ukraine 2755-IV*, 02.12.2010. *Law of Ukraine*. Web. 15 Aug. 2012.
14. Ukraine. State Social Service. *Information and analytical report on the activity of centers of social services for family, children and youth in 2005*. Ed. S.V. Tolstouchova. Kyiv, 2006. Print.

Рецензенти:

Ткачук І.Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”;

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.